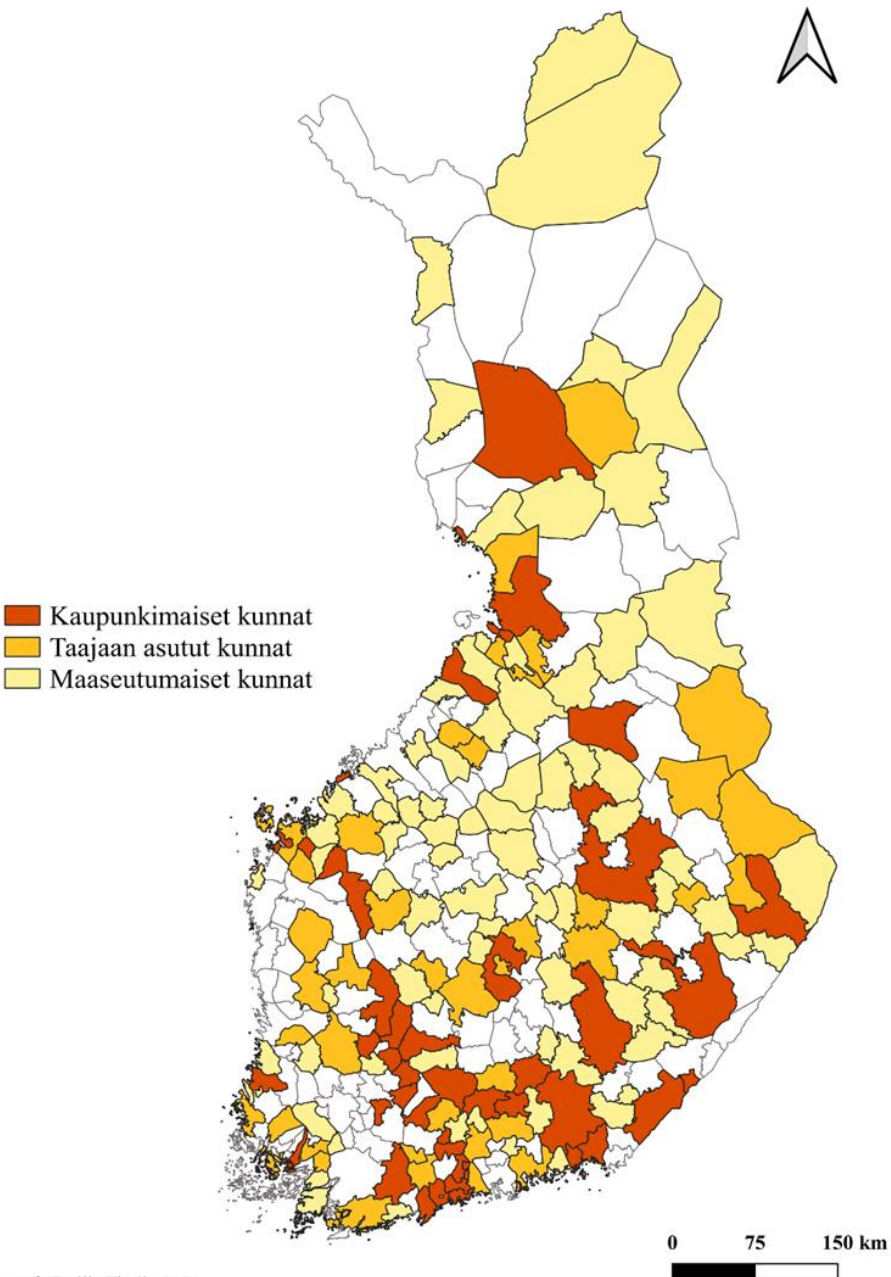

**Ilmastotavoitteita edistävä
arkiliikkuminen
yhdyskuntasuunnittelussa -kyselyn
tuloksia**

2021

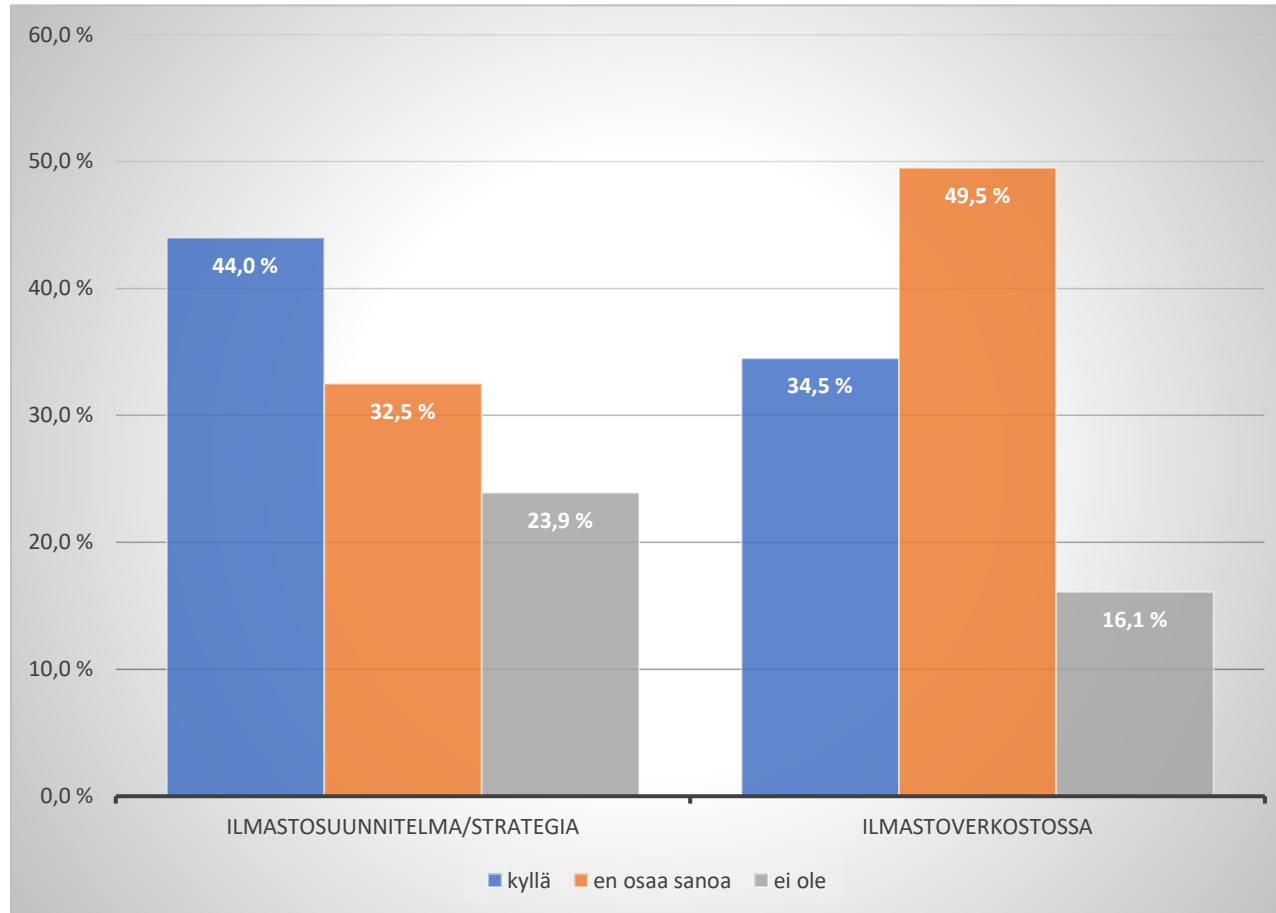

Taustatietoa lyhyesti

- Kysely toteutettiin 19.2. – 15.3.2021
- Kyselyn vastausprosentti oli 56,3%
- Vastauksia 165 kunnasta
- Yhteensä 234 vastausta

	vastausten määrä	vastanneiden kuntien määrä	kuntien todellinen määrä	vastausprosentti
kaupunkimaiset kunnat	96	40	58	69,0 %
taajaan asutut kunnat	48	45	64	70,3 %
maaseutumaiset kunnat	90	80	171	46,8 %
yhteensä	234	165	293	

Ilmastosuunnitelma/-strategia sekä ilmastoverkostot

- Lähes puolella kunnista jokin ilmastosuunnitelma/-strategia
- Noin neljänneksellä ei ollut ilmastosuunnitelmaa/-strategiaa ja 32,5% kertoi ettei osannut sanoa, onko suunnitelmaa vai ei
- Noin kolmasosa mukana ilmastoverkostoissa
- Kunnista 16,1% ei ollut mukana missään verkostossa ja 49,5% ei osannut sanoa, ovatko mukana verkostoissa vai ei
- Epätietoisuus kunnan ilmastotyöstä suurta
- Yleisimmät ilmastosuunnitelmat/-strategiat olivat: Kunnan oma ilmastosuunnitelma, MAL-sopimus joko yksinään tai yhdessä jonkin toisen ilmastosuunnitelman/-strategian kanssa sekä muut useammat eri ilmastosuunnitelmat/-strategiat yhtä aikaa
- Ilmastoverkostoista yleisimmin mukana oltiin HINKU-foorumissa, tämän jälkeen yleisintä oli olla mukana kahdessa sekä kolmessa verkostossa, joista yksi oli yleensä HINKU

Arkiliikkumisen olosuhteet

-
- Olosuhteiden kehittämistä ohjasivat eniten kuntatalous sekä hyvinvointi ja terveys. Myös elinkeinopolitiikka on vaikuttava tekijä. Olemassa oleva yhdyskuntarakenne, tulevat maankäytön suunnitelmat sekä saavutettavuus ja turvallisuus ohjaavat myös kehittämistä.
 - Arkiliikkumisesta eniten vastaavia toimialoja ovat tekninen toimi sekä liikuntatoimi. Kaavoituksen koettiin myös olevan mukana.
 - Arkiliikkumisen olosuhteita suunnittelee, toteuttaa sekä ylläpitää liikuntatoimi, mutta muiden toimialojen rooli vaihtelee paljolti eri vaiheiden kohdilla
 - Kolmas sektori on jokaisessa vaiheessa tärkeässä roolissa mukana
 - Suunnittelussa kaavoituksella suuri rooli
 - Toteutuksessa sekä ylläpidossa tekninen toimi suuremmassa roolissa

Vuorovaikutus ja vaikuttaminen

- Ilmastotavoitteisiin arkiliikkumisessa eniten kantaa ottavat kuntapäätäjät sekä kunnan asukkaat.
- Kaikista vähiten kantaa otti vastaajien mielestä yksityinen sektori
- Kunnan toimialojen välinen yhteistyö arkiliikkumisen olosuhteiden suunnittelussa oli vastaajien mielestä sujuvaa samoin kuin eri sektorien (julkinen, yksityinen, kolmas) välinen yhteistyö
- Valtion sekä maakunnan kanssa tehtävän yhteistyön sujuvuudesta ei osattu sanoa niin paljon tai se arvioitiin muita vaihtoehtoja useammin neutraaliksi tai negatiiviseksi

Arkiliikkumisen ympäristöt

-
- Puolessa vastanneista kunnista arkiliikkumisen ympäristöjä oli lisätty viimeisen neljän vuoden aikana kunnan tietyillä alueilla
 - Koko kunnan alueella liikkumisympäristöjä oli lisätty 43,5% kunnista, vähänlaisesti liikkumisympäristöjä oli kehitetty vain 8,5% kunnista
 - Uusia arkiliikkumisen paikkoja kuntaan halusi 55,1% vastaajista, 32% ei osannut sanoa ja 12,8% ei nähnyt tarvetta uusille paikoille
 - Eniten tarvetta arkiliikkumisen olosuhteiden kehittämiseen oli kävely- ja pyöräteillä/reiteillä, retkeilyreiteillä ja luontopoluilla, asuinalueilla ja keskusta-alueella
 - Ilmastotavoitteiden kannalta hyödyllisimmiksi kehityskohteiksi arvioitiin kävely- ja pyörätiet/reitit, asuinalueet, keskusta-alueet, haja-asutusalueet sekä retkeilyreitit ja luontopolut
 - Kävely- ja pyöräteiden/reittien kehittämisen tärkeys kokonaisuudessaan erottui selkeästi muista kehityskohteista

Arkiliikkumiseen liittyvä tieto ja tuki

-
- Muuhun liikuntaan innostamiseen kiinnitettiin paljon huomiota arkiliikkumisen suunnittelussa (70,5%) kuten myös saavutettavuuteen (66,7%)
 - Vastaajista 56% kertoi myös esteettömyyden olevan hyvin huomioitu
 - Ilmastotavoitteisiin kiinnitettiin vähän tai ei ollenkaan huomiota (34,2%) tai niitä ei huomioitu erityisemmin (29,9%)
 - Lisäksi 17,5% ei osannut sanoa miten ilmastotavoitteet huomioidaan suunnittelussa
 - Alueiden kunnostamisella sekä hyvinvointivaikutuksien paremmalla mittaamisella uskottiin olevan vaikutusta siihen, että arkiliikkuminen lisääntyisi
 - Lisäksi terveysvaikutuksista tiedottamisella ja taloudellisten vaikutusten mittaamisella uskottiin olevan vaikutusta
 - Palvelujen hajauttaminen asuinalueille sekä kuntien toimialojen yhteistyön saumattomuus jakoivat vastaajia
 - Osa vastaajista oli sitä mieltä, että ne olisivat hyviä keinoja saada arkiliikkumisen määrä lisääntymään
 - Osa taas näki, että näillä toimilla ei ole vaikutusta tai ne ovat vaikutuksiltaan vähäisiä

Arkiliikkumiseen liittyvä tieto ja tuki

-
- Vastaajien enemmistö toivoi ilmastoystävällisen arkiliikunnan kehittämiseksi mallia. Vain 6,4% ei nähnyt mallia tarpeelliseksi ja 31,6% ei osannut sanoa tulisiko malli kehittää vai ei
 - Mallin tekijäksi toivottiin ensisijaisesti valtiota
 - Yleisesti ottaen vastaajat toivoivat lisää asiantuntijatietoa ilmastoystävällisen arkiliikkumisen kehittämiseksi (66,2%)
 - Vastaajista 44,4% ei osannut sanoa, onko kunta saanut tukia tai avustuksia arkiliikkumisen olosuhteita edistäviin hankkeisiin.
 - Tukia ja avustuksia oli vastaajien mukaan saanut 40,6% ja vastaajista 15% kertoi, että kumpaakaan ei oltu saatu
 - Tukia tai avustuksia ei yleensä saatu ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi tai niitä saatiin vain osittain sen takia
 - Vastaajista vain 5,3% kertoi saaneensa niitä nimenomaan ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi ja 22,1% kertoi ettei osannut sanoa

Kuntakoon vaikutus arkiliikkumisen olosuhteisiin

-
- Vastauksia tarkasteltiin tarkemmin kuntakoon (Tilastokeskus 2020) mukaan: maaseutumaiset kunnat, taajaan asutut kunnat sekä kaupunkimaiset kunnat
 - Kaupunkimaisissa kunnissa oli todennäköisemmin ilmastosuunnitelma tai –strategia ja ne olivat myös todennäköisemmin mukana ilmastoverkostoissa vs. maaseutumaiset kunnat
 - Kuntakokoluokalla ei ollut vaikutusta siihen, miten liikkumisympäristöjä on kehitetty viimeisen neljän vuoden aikana -> kehitys tasaista kaikissa kuntakokoluokissa

Kuntakoon vaikutus arkiliikkumisen olosuhteisiin

-
- Kuntakokoluokasta riippumatta ilmastoystävällisen arkiliikkumisen kehittämiseksi toivottiin mallia ja lisää asiantuntijatietoa
 - Muista kuntakokoluokista poiketen maaseutumaisissa kunnissa hyvinvointitoimi oli vahvassa roolissa arkiliikkumisen olosuhteiden suunnittelussa ja toteutuksessa
 - Arkiliikkumisen kehittämistä ohjasi kaikissa kuntakokoluokissa eniten kuntatalous sekä hyvinvointi ja terveys
 - Ilmastotavoitteet sekä valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet olivat merkityksellisempiä kaupunkimaisissa kunnissa kuin muissa kuntakokoluokissa
 - Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet olivat taajaan asutuissa sekä maaseutumaisissa kunnissa ilmastotavoitteiden kanssa vähiten tärkeimmät arkiliikkumisen kehittämisen ohjaajat – kaupunkimaisissa kunnissa vähiten ohjaavaksi tekijäksi määriteltiin elinkeinopolitiikka

Arkiliikkumisen kehittämiskohteet

-
- Kaikissa kuntakokoluokissa tärkeimmiksi kehittämiskohteiksi nähtiin kävely –ja pyörätiet/-reitit
 - Kävely- ja pyörätiet/-reitit nähtiin myös ilmastotavoitteiden kannalta hyödyllisimmiksi
 - Ilmastotavoitteiden kannalta hyödyllisiksi koetuissa kehittämiskohteissa oli eroa eri kuntakokoluokkien välillä
 - Maaseutumaisissa kunnissa ilmastotavoitteiden kannalta hyödyllisinä kehittämiskohteina nähtiin myös retkeilyreitit ja luontopolut, keskusta-alue, kuntoilureitit sekä haja-asutusalueet
 - Kaupunkimaisissa kunnissa elinpiirit eli asuinalueet, keskusta-alue, lähiliikuntapaikat sekä haja-asutusalueet nähtiin merkityksellisinä
 - Taajaan asutut kunnat sijoittuvat maaseutumaisten ja kaupunkimaisten kuntien välimaastoon, koska niissä hyödyllisinä nähtiin asuinalueet, haja-asutusalueet ja keskusta-alue, mutta myös retkeilyreitit ja luontopolut

Millaisia arkiliikkumisen paikkoja eri kokoisissa kunnissa kaivattiin?

-
- Kaiken kokoisissa kunnissa oli tarvetta kävely- ja pyöräteille/reiteille sekä toivottiin reittiverkostoja ja yhtenäisyyttä
 - Maaseutumaisissa kunnissa oli toiveita paikoista, joissa on huomioitu vanhukset, liikuntarajoitteiset sekä esteettömyys. Liikuntaympäristöjen toivottiin olevan matalan kynnyksen liikuntapaikkoja. Lähiliikuntapaikat, kuntoportaat sekä ulkokuntosalit tulivat esille vastauksista
 - Taajaan asutuissa kunnissa oli toiveita lähiliikuntapaikoista, matalan kynnyksen retkeilyreiteistä, ulkoilureitistöistä sekä maastopyöräreiteistä
 - Kaupunkimaisissa kunnissa toivottiin lähiliikuntapaikkoja sekä ulkokuntosaleja. Ulkokuntosalien yhteyteen toivottiin osassa vastauksia leikkipuisto. Kaupunkimaisten kuntien vastauksissa näkyi tarve monille erilaisille ympäristöille, kuten frisbeegolf, paikat nuorisolle ja ympäristöjen monikäyttöisyys.

